

30. April 1824

Fr. ang. Præsternes Embede med hensyn til Ægteskab.

(C.T.) p 243). Cancell p. 60.

Gr. Kongen har fundet det hensigtsmæssigt, at indskærpe og i een Anordning samle alt, hvad Lovene foreskrive angaaende Præsternes Embede med Hensyn til Ægteskab; samt, i Forbindelse dermed, at tilføie en og anden nærmere Bestemmelse, som ansees tienlig til at afværge uoverlagte Ægteskaber. I foranførte Henseende befales følgende:

1.)

Præsterne bør, i at forrette Brudevielsen, følge den dem foreskrevne Formular.

2.)

Forinden Vielsen maa holdes, bør Personernes Forsæt at indgaae Ægteskab, paa foreskrevne Maade, 3 Søndage efter hinanden, ved Høimessetienesten bekiendtgjøres fra Prædikestolen, i den Menighed, hvortil Bruden hører. Dog undtages herfra det Tilfælde, hvor Brudgommen er af Adel eller i Rangen, eller, som Søn af en Embedsmand, der har Embedsrang i nogen af de 3 første Klasser, nyder Adels Rettigheder. Saa bør der og, med Hensyn paa dem, der høre til Sjø-Etaten, forholdes efter Krigsartikelsbrevet for Landtienesten ved Sjø-Etaten. Endelig følger det af sig selv, at Lysningen fra Prædikestolen bortfalder, naar de Paagiældende, ved Kongl. Bevilling, derfra ere frietagne.

3.)

Præsten bør ei iværksætte Tillysningen, uden først at paasee, at der intet er til Hinder for det Ægteskab. Personerne agte at indgaae; hvorved i Særdeleshed bliver at iagttage:

1mo) at Mandspersonen ikke er under 20, og Qvindespersonen ikke under 16 Aar;

2do) at de begge ere confir-merede og have annammet Nadverens Sacramente;

3tio) at ingen af dem er bunden ved noget foregaaende Ægteskab, eller lovgyldig Forpligtelse til at indgaae et andet Ægteskab; hvorved det i Særdeleshed bliver at iagttage, at den, som er skilt ved sin foregaaende Ægtefælle, foreviser enten Skilsmisse-Dom, Dom, som tilstæder den nyt Ægteskab, eller Bevilling til Ægteskabets fuldkomne Ophævelse, indeholdende en lige Tilladelse;

4to) at de ikke ere beslægtede eller besvoglede i de Grader, hvor i Ægteskaber, efter Fr. 23 Maj. 1800, ikke lovligen kan finde Sted, eller at de, forsaavidt Undtagelse, ved Kgl. Bevilling, kan faaes, ere forsynede med en saadan;

5to) at en Ænkemand i det mindste oppebier 3 Maaneder, og en Ænke i det mindste et Aars Forløb fra den forrige Ægtefælles Død. Imidlertid skal det være

Bønder og andre Almuesfolk, hvis Vilkaar og Tilstand ikke tillade dem længere at hendside i ugift Stand, tilladt at indgaae nyt Ægteskab inden kortere Tids Forløb, nemlig Enkemanden 6 Uger efter hans Hustrues Død og Enken 3 Maaneder efter hendes Husbondes dødelige Afgang; dog en Enke i saadant Fald, ikkun under den Betingelse, at der haves Vished om, at hun ikke er frugtsommelig ved sin afdøde Mand;

6to) at Bruden, hvis hun ikke er Ænke, har Forældres eller andre Vedkommendes Samtykke, eller i alt Fald disses Indsigelse er af Øvrigheden funden ugyldig; - Det samme gjelder og om Brudgommen, saafremt denne ei er fuldmyndig;

7mo) at de Militaire, som efter Anordningerne behøve Ægteskabs-Tilladelse, ere forsynede med samme;

8vo) at de, som have bedrevet Hoer med hinanden, ikke maae komme sammen i Ægteskab;

9no) at Ægteskab ikke maa tilstædes nogen, som mangler Fornuftens Brug;

10mo) at ingen af dem, som agte at indgaae Ægteskab, nyder eller, fra den Tid deres Forsørgelse som Børn ophørte, har nydt nogensomhelst urefunderet Understøttelse af Fattigvæsenet; da, i modsat Fald, Ægteskabet ikke kan tilstædes, med mindre den administrerende Direction for Fattigvæsenet, naar Mandspersonen er forsørgelsesberettiget i Kiøbenhavn, og ellers Sogne-Commissionen for det Fattigvæsen, hvori Manden er forsørgelsesberettiget, erklærer, at der, for Fattigvæsenets Vedkommende, intet findes mod samme at erindre.

4.)

Om alle de foranførte Puncter bør Præsten, forsaavidt disses Natur tilstæder det, forsyne sig med autentiske beviser; men iøvrigt bør han, til Sikkerhed for, at intet andet er hinderligt for Personernes ægteskabelige Forbindelse, affordre disse tilstrækkeligt Forløfte. Som Forlovere kan ingen antages, der enten ikke beklæde noget Kgl. Embede, eller og ere boesatte Mænd, om hvis Paalidelighed ellers ingen grundet Tvivl haves. Disse Forlovere bør ikke hver borge for een af de paagældende Personer; men begge bør indestaae for, at der ingen lovlig Hindring gives imod det attraaede Ægteskab. Præsten bør, hvor det, efter Forlovernes Oplysningsgrad og borgerlige Stilling, ansees fornødent, alvorligen indskiærpe dem det strænge Ansvar, som Lovene forbinde med Forløfte i Ægteskabssager. Hvor de paagældende Personer paa behørig Maade ere blevne frietagne for at stille Forlovere, imod med Eed inden Retten at bekræfte, at der ikke, formedelst foregaaende ægteskabelig Forbindelse, eller af andre Aarsager, er nogen lovlig Hindring imod det Ægteskab, hvori de agte at inklade sig, har Præsten at kræve nøiagtigt Beviis, saavel for den dem meddeelte Fritagelse, som for den, i Medhold deraf, aflagte Eed.

5.)

Lysning af prædikestolen bør, nogle Dage forud, bestilles hos Præsten, hvilket i Almindelighed bør skee personligen af Brudgommen; dog kan, hvis det er en, Præsten bekiendt, Person, Bestillingen ogsaa skee skriftlig, ligesom og Brudgommen, i sit Forfald, kan sende en, Præsten bekiendt, paalidelig Mand til denne, for at foranstalte og meddele det Fornødne. Forloverne bør, enten i Kirkebogen eller ved et særskilt Document, meddele deres Forsikkring, og Præsten

bør forvisse sig om Underskriftens Ægthed. Saasnart Lysning af Prædikestolen vedbørligen er bestilt, anføres det i Ministerialbogen.

6.)

Dersom de Personer, der have ladet lyse af Prædikestolen for sig, ikke lade sig sammenvie inden 3 Maaneder derefter, skal den skete Tillysning ansees uefterrettelig, og altsaa nye Lysning iværksættes, hvis de senere maatte begiære at sammenvies.

7.)

Forinden Præsten forretter nogen Vielse, har han at paasee alt, hvad oven i 3 § er foreskrevet, forsaavidt dette ikke, ved de Oplysninger, som ere meddeelte, inden der blev lyst fra Prædikestolen, er overflødig.

8.)

Præsten bør endvidere afholde sig fra at sammenvie Personer, imod hvis Ægteskab Forbud er gjort ved den vedkommende Retsbetient, naar dette Forbud tillige paa lovlig Maade er forfulgt, og det ikke, ved Dom eller paa anden gyldig Maade, er ophævet. Iøvrigt følger det af sig selv, at baade Forbudet og sammes Forfølgning ved Forligelses-Commissionen og Retten bør anmeldes for vedkommende Sognepræst.

9.)

Ingen Enke eller Enkemand maae indlade sig i ny Ægteskab, førend den i det mindste har begyndt et lovligt Skifte med den afdøde Ægtefælles Arvinger, undtagen den, ved et gyldigt Testamente eller paa anden lovlig Maade, derfor er frietager. Naar en Enke eller Enkemand, ifølge Bevilling, skifter ved Hielp af Samfrænder, bør det iagttages, at Samfrænde-Skifte-Brevet, inden Vielsen forrettes, er tilstillet vedkommende Øvrighed, hvis Attest maa fremlægges, til Beviis paa, at Skiftet er iværksat paa behørig Maade.

10.)

Ingen Præst maa forrette nogen Ægtevielse, medmindre saavel saavel Brudgommen som Bruden beviisliggjort, at de have haft Børnekopperne, eller ere vaccinerede.

11)

Med Hensyn til de Tilfælde, hvor Brudgommen efter sin borgerlige Stilling, er pligtig at gjøre Indskud i Ænkekassen, bliver Fr. 4 Aug. 1788, under den sammesteds fastsatte Straf, af Præsten at iagttage.

12.)

Saa bør Præsten og paasee, at Vedkommende have erlagt de Afgifter, som der paa det Sted, hvor de skulle vies, maatte være foreskrevne for dem, der vil lade sig vie.

13)

Forinden en Katholik kan vies til en Person, som bekjender sig til Landets almindelige Religion, bør Præsten paasee, at den første udstæder en Revers: at lade alle Børn, der avles i saadant Ægteskab, opdrage i den evangelist-lutherske Kirke; hvilken Revers bliver at indføre i Kirkebogen, og at forsyne saavel med begge de Forlovedes som med Forlovernes Underskrift. For at forebygge Overtrædelse heraf, bør de catholske præster aldeles ingen Vielse forrette, forinden det er anmeldt for Cancelliet, og sammes Samtykke dertil er erhvervet.

14.)

Brudevielse tilfalder altid Sognepræsten for den Menighed, hvoraf Bruden er Medlem. Dog beholde de ved de militaire Menigheder ansatte Præster de dem hidtil hjemlede Rettigheder til at forrette Vielsen, naar Brudgommen er Militair, skiøndt Bruden hører til den civile Menighed, ligesom det og tilfalder den lutherske Præst, til hvis Menighed en luthersk Brudgom hører, at forrette Vielsen, naar Bruden hører til den catholske Kirke. Saa kan og fremdeles som hidtil Bevilling faaes til at lade sig vie af uvedkommende Præst. Dog bør i dette Tilfælde den Præst, som Vielsen ellers vilde tilfalde, nyde Betaling som om Vielsen af ham var forrettet, ligesom der heller intet maa afgaae Kirkebetienterne, eller andre, i deres Rettigheder; hvorfor og Attest om, at alle Vedkommende have nydt deres Ret, bør fremlægges inden Vielsen maa forrettes. Saa bør og, i intet Tilfælde, Vielsen forrettes af nogen, der ikke er bestikket som Præst ved en vis Menighed. Og da den Præst, der forretter Handlingen, som saadan, bliver ansvarlig for, at alt, hvad Loven, med Hensyn til den, byder, er iagttaget, saa have og Vedkommende at henvende sig til ham med de fornødne Beviisligheder om, at de ere berettigede til at indgaae Ægteskab med hinanden, samt i saa Henseende at stille ham Forlovere. Den forrettede Vielse bør han dernæst besørge fuldstændigen protokolleret i den Kirkes Ministerialbog, ved hvilken han er ansat som Præst, og strax derom meddele Underretning til den Præst, som Vielsen, efter Lovens Forskrifter, vilde tilfalde, paa det at denne derom kan indføre det Fornødne i sin Ministerialbog. Endelig har og den vedkommende Præst, i den Attest, med hvilken han, som ovenanført, skal forsyne den Uvedkommende, forinden Vielsen maa forrettes, tillige at anmærke, om noget er foregaaet, som kan være til Hinder for Personernes Ægteskab; af hvilken Aarsag og Enhver, der troer sig at have nogen lovlige Indsigelse imod et Ægteskab, altid bør lade det Forbud, hvortil han maatte finde sig beføiet, forkynde for den Præst, som efter Loven var berettiget til Vielsen, uagtet Tilladelse til at lade den forrette af uvedkommende Præst maatte finde Sted.

15.)

Brudevielse bør, hvor ei Bevilling til at lade sig vie i Huset er meddeelt, i Almindelighed forrettes i Kirken.

16.)

Dog, dersom nogen paa sit Sygeleie begjærer at vies, og Omstændighederne ikke tilstæde at oppebie Bevilling dertil, bør dette ikke hindre Vielsen, der i slige Tilfælde ogsaa maa skee, uden foregaaende Lysning af Prædikestolen; hvorimod alt, hvad der ellers er foreskrevet til Sikkerhed for Ægteskabets Lovlighed, bør

iagttages, ligesom det og skal paaligge Præsten, igjennem sine Foresatte at indberette den saaledes foregaaede Vielse til Cancelliet.

17.)

Brudevielser maae i Kiøbstederne kun forrettes om Søgnedagene; men paa Landet kunne de og tilstædes om Søn- og Helligdagene. I Øvrigt kan samme foregaae paa enhver Tid af Dagen, og Præsten bør, saavidt mueligt, heri rette sig efter de Vedkommendes Ønske. Han bør og, naar den foregaaer udenfor Gudstjeneste-Dagene, selv dertil befordre sig, hvis Vedkommende ei godvillig ville yde ham Befordring.

18.)

Ligesom Præsten, ved enhver passende Leilighed, bør søge at gjøre Ægteskabets Værd og Hellighed indlysende for sin Menighed, saaledes skal det i Særdeleshed være hans Pligt at arbeide imod Tvedragt, samt forargeligt og uchristelige Forhold i Ægteskab, hvor samme viser sig. Naar Ægtefolk, formedelst vedvarende Uforligelighed, attraae enten Afsondring fra Bord og Seng, eller fuldkommen Skilsmisse, bør ingen Ansøgning desangaaende komme i Betragtning, førend deres Siælesørger paa Ansøgningen bevidner, at der er givet ham Leilighed til at forsøge, hvorvidt han, ved religiøse Forestillinger, kan bringe dem til atter at leve sammen i endrægtigt og christeligt Ægteskab; til hvilken Ende Vedkommende, efter Tilsigelse, bør møde hos ham, enten hver for sig eller samlede, eftersom han, til den gode Hensigts Opnaaelse, finder det tienligt. Opholde Ægtefolkene sig i en Afstand af 4 Mile, eller derover, fra hinanden, bør hver kaldes for sin Siællessøger. Ligesom i Almindelig en Præst, der skal mægle uenige Ægtefolk imellem, er baade berettiget og forpligtet til at fortsætte sine Bestræbelser for at gienoprette et christeligt Ægteskab, saalænge dette kan skee med noget Haab om got Udfald, saaledes bør og, i fornævnte Tilfælde, den af de vedkommende Præster, som maatte finde det tienligt til Øjemedet, træde i Brevvexling med den anden, for derved deels at erholde, deels at meddele, de Oplysninger, som kunde bidrage til at gjøre Mæglingen virksommere.

19.)

Saa bør og enhver, der attraaer Skilsmisse ved Bevilling, tilveiebringe sin Siælesørgers Vidnesbyrd om sin Vandel i Separationstiden; ligesom og de Forskrifter, L. 3 - 16 -15 indeholder om Præsters Vidnesbyrd, hvor Skilsmisshed søges, blive i Kraft.
